

Havlová, Eva

Za profesorem Sławským

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. A, Řada jazykovědná. 2001, vol. 50, iss. A49, pp. 223-224

ISBN 80-210-2600-6

ISSN 0231-7567

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/101791>

Access Date: 29. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Za profesorem Sławským

19. ledna 2001 zemřel náhle nestor slovanské etymologie prof. Franciszek Sławski. Po více než šedesáti letech vědecké práce odešel ze života, který i teď, těsně před svými pětaosmdesátinami, naplňoval v neochabující čilosti ducha plodnou tvůrčí prací.

Franciszek Sławski se narodil 13. května 1916 v Kopyczyńcích v učitelské rodině. V r. 1934 začal studovat na Jagellonské univerzitě, které zůstal věrný po celý svůj život: za války v r. 1943, kdy univerzita pracovala v podzemí, obhájil na ní doktorát filozofie, v r. 1947 se tam habilitoval. Prošel různými vedoucími funkcemi na fakultě, od vedení katedry slovanské filologie až po funkci děkana. Důležitá je i jeho činnost v akademii věd. Po dlouhá léta byl vedoucím pracoviště, kde se připravoval *Słownik prasłowiański* (Pracownia języka prasłowiańskiego, Instytut slawistyki PAN). Od r. 1980 byl řádným členem PAN. Byl také členem bulharské a rakouské akademie věd. Jeho badatelské výsledky byly oceněny i dvěma čestnými doktoráty – na univerzitě v Łodzi a v Sofii.

Vědecké zájmy prof. Sławského se neomezovaly jen na etymologii. Po svých studiích v Krakově odešel na dva roky na stáž do Sofie; problematice bulharštiny a vůbec jihoslovanských jazyků se pak věnoval po celý život. Kromě pedagogické práce o tom svědčí řada knih (*Gramatyka języka bułgarskiego*, několik vydání bulharsko-polského slovníku, *Zarys dialektologii południowostowiańskiej* aj.) a množství článků. Také staroslověnštině a staroslověnským památkám věnoval značnou pozornost, což se kromě samostatných článků zúročilo v mnoha heslech encyklopedie *Słownik starożytności słowiańskich*.

Jeho doménou byly ovšem všechny slovanské jazyky, a zejména jejich základ – praslovanština. V soupisu jeho prací nechybějí články s hláskoslovnou problematikou, ale četnější jsou práce týkající se tvoření slov. Jakýmsi souhrnem na tomto poli bádání je soupis praslovanských slovtvorných prostředků *Zarys słowotwórstwa prasłowiańskiego* (*Słownik prasłowiański* I 43–141, II 13–60, III 11–19).

Ovšem skutečnou autoritou a po metodické stránce vzorem se stal svými pracemi etymologickými. Už jeho první článek z r. 1937 podával nový etymologický výklad, a etymologii jsou věnovány i jeho poslední zatím publikované články, např. jeho příspěvek do brněnského sborníku *Studia etymologica Brunensia I* v r. 2000. Jeho hlavním přínosem slovanské etymologii jsou dva rozsáhlé slovníky, oba bohužel nedokončené. *Słownik etymologiczny języka polskiego* vycházel v letech 1952–1982. Rozsah hesel se v něm během doby výrazně změnil: zatímco první svazek obsáhl značnou část abecedy (A–J), stávala se hesla dalších svazků čím dál podrobnější, takže v 2.-5. svazku jsou zpracována jen písmena K–L–Ł. – Druhý slovník, *Słownik prasłowiański*, je dílo kolektivní, ale prof. Sławski v něm byl (jako hlavní redaktor i autor či častěji spoluautor

hesel) hybnou silou. Zatím vyšlo v letech 1974–1995 sedm svazků, jež skončily u hesla *gobьdzь*, v nejbližší době se očekává vyjití svazku 8.

Ztráta, kterou smrtí prof. Sławského utrpěla polská a vůbec světová slavistika, je citelná. To se týká nejen jeho osobnosti vědecké, ale i lidské. Zejména jeho žáci budou mít vždy v paměti jeho milou povahu, kdykoliv ochotnou poradit a nakažlivě šířící kolem sebe pracovní elán a nadšení pro zvolený obor. Pracoviště Praslovanského slovníku, kde pracují etymologové vynikající úrovně, vesměs jeho žáci, jistě bude ve své práci pokračovat. Bylo by však smutné, kdyby *Słownik etymologiczny języka polskiego* zůstal torzem.

Eva Havlová